

merényletek kopt áldozatai magyar kórházban kapnak ellátást, Libanonban templomrekonstrukciós projektet indtunk, a szír keresztény egyházak humanitárius felhasználásra is kaptak Magyarországtól több millió eurót. Szeptemberben közel száz hite miatt diszkriminációt szenvedő fiatal kezdi meg tanulmányait Magyarországon egy ösztöndíjprogram keretében.

A célkitűzésem, hogy bővítsük azokat a programokat, amelyek hozzájárulnak, hogy az üldözött keresztények őseik földjén, biztonságban, szabadon és gyarapodva éljenek és gyakorolják vallásukat. Ez nem kegygyakorlás, ez felelősségünk és

kötelességünk a legősibb keresztény testvéreink irányába.

Másik küldetésünk, hogy hangja legyen azoknak, akiknek a kiáltását nem akarják meghallani. A több millió hívőt érintő üldöztetés tényét elhallgatják a világon, annak felemlítése tabudöntésnek számít, a „bűnös kereszténységgel” kapcsolatos hazug, „polkorrekt tétel” tagadásának. Azt szeretnénk, ha idővel elveszítenénk egyedi jellegünket, és egyre több ország foglalkozna ezzel a jelenséggel úgy, mint a Magyar Kormány és a szolidáris magyar emberek.

(kdnf.hu 2017. december 26.)



*Részlet a Szabadság 2017. november 23.-i lapból*

## A nyolcvanéves Murádin Jenőnek, születésnapjára

Nyolcvanadik születésnapját tölti be ma Murádin Jenő. Az Aranyosgyéres melletti Harasztoson született, 1937. november 23-án, ahol édesapja, Murádin Lukács tanító, édesanyja, Diószeghy Anna tisztviselő volt. Testvérbátyja, Murádin László, neves erdélyi nyelvész, a kolozsvári napilapunk nyelvművelési rovatának sok évtizedes, köztisztletnek és megbecsülésnek örvendő szerzője.

*(A cikket folytatjuk a következő lapszámban)*

## Meglepetés Könyvbemutató a 80 éves Murádin Jenőnek

Nem mindennapi összejövetel helyszíne volt december 9-én délután a Minerva-ház Cs. Gyimesi Éva terme: a nemrég 80. életévét betöltő Murádin Jenő számára családja, barátai szerveztek meglepetés könyvbemutatót. Ennél csak maga a könyv volt nagyobb meglepetés, hiszen az éppen az ünnepeltről szól: a neves művészettörténész régi barátja, kollégája - Szűcs György, a Magyar Nemzeti Galéria tudományos főigazgató-helyettese - a közös „esteli” beszélgetéseket rögzítette benne, amelyekhez illusztrációként a család „cinkosságával” korabeli fényképeket használt fel.

### *B. Balázs Bence*

A „konspiráció” résztvevőit és „áldozatát” házigazdaként a régi barát, *Tibori Szabó Zoltán*, a Minerva Művelődési Egyesület

elnöke köszöntötte, az igen családias hangulatú, viccelődésektől, baráti élcelődésektől és meglepetésektől sem mentes rendezvény felvezetőjében kifejtve: a cél

az, hogy baráti körben, a nyilvánosságtól kicsit elzárva is megünnepeljük *Murádin Jenő* 80. születésnapját. Ami ugyan már elmúlt, „de mi úgy gondoljuk, hogy többet is érdemel annál, minthogy csak egy napot ünnepeljük, mert Jenő olyan fontos tevékenységet vitt végre a mi közösségünk számára, amelyet ma már talán el sem lehetne végezni” - magyarázta, hozzátéve: aligha akadna ember, aki az életét ilyenfajta tevékenységre tenné rá, innen-onnan összecipegetett információrészekből összeállítva a 19-20. századi erdélyi magyar képzőművészet történetét. Mindezt hetvenegynéhány könyvben - ha azokat is számoljuk az általa írt 55 mellé, amelyekben szerepel. „Három méter polc Murádin Jenő, egy hatalmas életmű bizonyítja, mennyire komolyan vette ezt a feladatot” - összegzett.

*Szűcs György* a könyv előzményeibe, ismeretségük kezdetébe, közös munkáikba, a „soha be nem fejezhető” baráti beszélgetéseikbe avatta be a résztvevőket. Ez utóbbiak „három korty bor mellett” kezdődve szakmai levelezésben rögzültek-folytatódtak, belőlük nem hiányozhatott némi évődés vagy éppen a világ dolgainak ironikus felfogása. Amint felidézte, Murádin Jenőt az akkor még feldolgozatlan nagybányai festő Jándi Dávid életművét feltáró kutatásai közben ismerte meg 1993 táján. „Aki kapcsolatba kerültek Murádin Jenővel, közvetlenül is megtapasztalhatták azt a végtelen önzetlenséget, amellyel a művészettörténész kollégákat állandóan segítette” - tette hozzá. Murádin Jenő váltig hangsúlyozta a történeti háttér és

a tárgyilagos életrajz fontosságát, és vérbeli kutatókra jellemző szívóssággal nyomozott ki olyan adatokat, amelyeket évtizedek óta senkinek sem sikerült kiderítenie - folytatta az ünnepelt jellemzését. Szűcs György szerint a beszélgetéseiből nem hiányzott a már nem élő művésszel, ismerőseivel, barátaival való találkozások felelevenítése, a tanulmányokban, köny-



Murádin Jenő

vekben meg nem írt vagy a politikai helyzet miatt nem közölhető részletek megemlézése - ilyenkor csak azt bánta, hogy nem minden társalgás alatt surrogott a magnó vagy világitott a digitális felvevő lámpája.

A folytatásban a „kedves csomagolásba betett merénylet” célzottja, Murádin Jenő szólt az egybegyűltekhez. Elmondta: valóban nem tudott a meglepetésről, így nem is készült a felszólalásra, „de azért jut el az ember 80 évig, hogy ne tudják zavarba hozni, és mégis el tudjon mondani valami olyasmit magáról, ami talán közérdekűnek tűnhet.” így aztán arról beszélt, hogy ő tulajdonképpen történésznek készült, de Vátásanu professzor, aki kiváló előadó volt, és aki művészettörténeti

vetítőképes előadásokat tartott az egyetemen, hatással volt rá. Hozzá került volna segédtanárnak, de közben elvitték katonának Zilahra, és mire visszajött, a helyet már elfoglalták, így maradt állás nélkül. Akkor kezdett világossá válni számára, hogy mivel kellene foglalkozni. „*László V. Ferenc*cel, a zenetörténésszel voltunk munkanélküliek, együtt jártunk fel a *Korunkhoz*, amelynek szerkesztősege előtt volt egy kicsi szoba, kis ablakkal, ott volt *Deák Tamás*, az *Új Élet* szerkesztője, és ő mindig megkérdezte tőlünk: és nekünk mit hoztatok? László Ferencsel beszélgetve, ő azt mondta: elkötelezi magát, és rendet vág Bartók-kutatásai mellett az erdélyi zenetörténetben, én pedig azt mondtam, hogy akkor én bele fogok vágni a képzőművészet-történetbe, ami sokkal kevésbé volt feldolgozva, mint az erdélyi zenetörténet. Így kezdődött... Nagy segítséget kaptunk, erkölcsileg is, *Gál Ernőtől*, a *Korunk* akkori főszerkesztőjétől, aki az alig élő folyóirat pénzalapjából kiszorított egy ösztöndíjat, hogy menjek el Nagybányára, üljek ott két hétig, és járjam végig a műtermeket. Mondtam, hogy a két háború közötti korszak teljesen ismeretlen, de abban rengeteg olyan probléma van, ami kényes, ugye a '60-as években voltunk. Azt kell megírni! - mondta -, úgy, ahogy tudod, a sorok között! És ebből aztán születtek azok a Nagybánya-tanulmányok, amelyek az életem egy részét végig kísérték, s így jutottam oda, hogy aztán végig járjam a kolozsvári műtermeket, s eljussak a székelységbe, s kialakuljon a kép arról, hogy tulajdonképpen hogy is néz ki az erdélyi képzőművészet” - mesélte a tőle ismert, érdekesítő, közvetlen stílusban Murádin Jenő, aki valósággal megérezte a közönség fel nem tett kérdését. „Hogy melyik könyvem szeretem igazán? Az egyik a Nagy

István-monográfia, ami történelmileg is helyhez kötött. Történelmi alapképzésem mindenütt meglátszik, néha nem a legjobb, mert ugye a műből kell kiindulni, ez itt az alapszabály, de mi olyan helyzetben vagyunk, hogy ha nem tárjuk fel a környezetet, azokat a történelmi körülményeket, amelyek a magyar kultúrát meghatározták, akkor nem tudjuk a magyarországi magyar kultúrához hozzákapcsolni. A másik könyv *Kolozsvár képzőművészete*, ez egy vastkos kötet, kicsit Kolozsvár-centrikus, de egész Erdélyre kiterjedő összegzés. Vagy *A Barabás Miklós Céh története*. És amivel nagyon sokat dolgoztam - bő 50 évem van benne -, az a bibliográfia, az az erdélyi könyvészet, amelyik 1867-től 1989-ig, e két történelmi dátum közötti csaknem 150 év erdélyi művészetét foglalja össze. Ez mindenkinek hasznára válik, mert ma elképzelhetetlen, hogy hozzám hasonlóan - minden nap elmentem a könyvtárba - az, aki most kezdi, eltöltson mondjuk 20 évet a könyvtárban. Nem kell már eltöltenie, megtalálja, amit keres. Körülbelül 15 ezer cím van benne, s azoknak a névmutatói. Nagyon nagy segítségére van mindazoknak, akik ezzel a korszakkal foglalkozni kívánnak. Nem éreztem soha tehernek ezt a munkát. Azt szoktam mondani, hogy életem fele könyvtárban és levéltárban telt el, a feleségem, azt mondja, hogy háromnegyede... ebben valószínűleg igaza van. Hát így születtek ezek a könyvek. Ez volt az én életem, és azt kell mondanom, megelégedéssel éltem végig ezeket az éveket, amit elsősorban a családomnak, a feleségemnek köszönhetek és olyan kedves barátoknak, mint Szűcs György, *Tibori Szabó Zoltán* s még jó néhányan, akik itt vannak a teremben” - zárta szavait az ünnepelt.

Szűcs György ekkor vette elő a meglepetéskönyvet. „Az elmúlt években, vagy

inkább évtizedekben, időnként, amikor Jenővel beszélgettünk, benyomtuk a magánót. Szerintem sokkal érdekesebbek voltak azok a beszélgetések, amikor nem nyomtuk be, és nem három korty bort ittunk, hanem talán egy pár pohárral, de végül is szerencsére ezeket a személyes élményeket, a művészettörténész visszaemlékezéseit egy-egy témára, azok kidolgozására, és nem utolsósorban a személyes pályaképet rögzíti ez a néhány beszélgetés is, amit sikerült összeszerkeszteni, kiadni. *Murádin Kati* áldásos »határcsempészetének« köszönhetően nagyon komoly korai archív fotók is találhatóak benne, tehát ilyenformán a személyes pályakép, az Erdély-történeti pályakép és kutatói munkássága is tetten érhető. Szerzőtársam, *Pál Antal Sándor*, írt egy olyan

utószót, hogy azt az életkori dimenziót, amit Jenő megélt az egyetemista korától fogva, annak a korai eredőit feltárja. *Nagy Péter* és az Exit Kiadó pedig összerakta ezt a beszélgetéssorozatot, és ilyenformán ezt Jenőnek, mint az első példányt, át is adom” - nyújtotta át a szép kidolgozású könyvet Szűcs György a születésnaposnak.

A folytatásban felszólalt Murádin Jenő néhány távolról érkezett pályatársa, egyben barátja, és a könyvet kiadó Exit képviseletében Nagy Péter is - talán ő fogalmazta meg a legérzékletesebben a sokakban megfogalmazódott gondolatot: „...felnéztem, és innen arrafelé is fel fogok nézni Murádin Jenőre, és köszönöm, hogy megismerhettem!

(*Szabadság*, 2017. december 15.)



## Boldog Dr. Bogdánffy Szilárd titkos püspök

### 65 éve halt mártírhalált

1911. február 21-én született a Torontál vármegyei Feketető (Crna Bara) kis faluban. Édesapja *ebesfalvi Bogdánffy Ignác* katolikus iskolai tanító volt, édesanyja *Welebnny Aranka*.

A temesvári Piarista Gimnáziumban érettségizett, utána a nagyváradai Papnevelő Intézetbe jelentkezett. *Mager Antal* apostoli kormányzó a budapesti Pázmány Péter Katolikus Tudományegyetemre küldte. A teológia doktorátusig mindig színjeles osztályzattal abszolvált. 1934. június 29-én szentelte pappá *Fiedler István* szatmár-nagyváradai püspök az újonnan épített és azon a napon megáldott Várad-Óssi Lisieux-i Szent Teréz templomban. Pappá szentelése után az első

ünnepélye szentmiséjét Temesváron mutatta be 1934. július 1-én. Mottójául szent Lukács evangéliumának első fejezetéből, a Szűzanya Magnificatjának kezdő mondatát választotta, nevezetesen a „Magasztalja az én lelkem az Urat”.

Teológiai és gimnáziumi tanárként Nagyvárad magyar és román tannyelvű iskoláiban egyaránt tisztelve szerepelt és nagyra becsült nevelő volt. Nevelői munkája mellett gondos lekipásztori tevékenységet végzett és a város több kórházában ellátta a kórházlelkészi tennivalókat. 1947-ben Isten Szolgája *Dr. Scheffler János* szatmári püspök, váradai apostoli kormányzó áthelyezte Szatmárra, hogy tanácsosi jogkörrel felruházva az